

Til beslutningsforslag nr. B 116

Folketinget 2012-13

Betænkning afgivet af Sundheds- og Forebyggelsesudvalget den 30. maj 2013

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om fjernelse af transkønnede fra sygdomslisten over psykiske lidelser

[af Stine Brix (EL) og Jørgen Arbo-Bæhr (EL)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 3 ændringsforslag til beslutningsforslaget. Socialdemokratiets, Radikale Venstres, Dansk Folkepartis, Socialistisk Folkepartis og Venstres medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2, Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3.

2. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 10. april 2013 og var til 1. behandling den 17. maj 2013. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundheds- og Forebyggelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 2 møder.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra Betina Hvejsel, Hemmet og LGBT.

Ministeren for sundhed og forebyggelse har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 6 spørgsmål til ministeren for sundhed og forebyggelse til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1 og 2 stillede ændringsforslag.

Flertallet mener ikke, at transkønnethed er en medicinsk eller psykiatrisk lidelse. Alle mennesker har en kønsidentitet. Transkønnethed omhandler den situation eller tilstand,

hvor en person oplever en forskel mellem sit biologiske køn og oplevelsen af egen kønsidentitet.

Danmark følger WHO's internationale diagnoseklassifikationssystem, ICD-10, der er en oversigt over årsagerne til menneskers kontakt med sundhedsvæsenet. Den rummer også grupper, som ikke er syge, f.eks. gravide, raske nyfødte og indlagte, raske ledsagere.

ICD-10 indgår transseksualitet i kapitel V om »psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser«, nærmere bestemt i gruppe F64 om »kønsidentitetsforstyrrelser«, i et afsnit om forskellige tilstande og adfærdsmønstre, som oftest er vedvarende og fremtræder som udtryk for personens karakteristiske livsstil og holdning til sig selv. Diagnosen indgår således ikke under et afsnit om sindssygdomme. En kønsidentitetsforstyrrelse er karakteriseret ved et ønske om at leve og blive anerkendt som medlem af det modsatte køn, og er sædvanligvis ledsaget af en følelse af ubehag eller utilstrækkelighed ved egne anatomiske kønskarakteristika og et ønske om hormonbehandling eller kirurgisk behandling for at ændre på tilstanden.

Der er altså ikke tale om en somatisk eller psykiatrisk lidelse, og klassifikationen indebærer ikke, at sundhedsvæsenet betragter transkønnede som psykisk syge.

Partierne anerkender, at det for transseksuelle kan virke krænkende, at transseksualitet optræder i en gruppe benævnt »kønsidentitetsforstyrrelser«. Derfor hilser partierne det velkommen, at der allerede i WHO's bestyrelse behandles et forslag fra en arbejdsgruppe om at flytte kønsidentitetsforstyrrelser fra kapitlet om psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser, og at en alternativ ikkestigmatiserende kategori indføres i den næste version af diagnoseklassifikationen. Et samlet EU støtter dette forslag.

Partierne mener, at det fortsat er nødvendigt at have en diagnose for transkønnethed som forudsætning for behandling. En diagnose sammenfatter resultatet af den faglige ud-

redning, så der kan tilbydes en relevant behandling på et fagligt forsvarligt grundlag.

Når en patient udredes, kan både somatiske og psykiatriske undersøgelser være relevante. Det gælder for alle patienter. Hvad der præcis indgår i den faglige udredning, må overlades til de relevante sundhedspersoner efter en konkret vurdering af patienten. Det er ikke mindst afgørende, når der er tale om komplekse og indgribende behandlinger, som ofte er uigenkaldelige.

Partierne noterer, at regeringen har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der ser på mulighederne for juridisk kønsskifte uden kastration m.v., på grundlag af en beskrivelse af behandlingstilbuddene til transkønnede. Det er planen, at arbejdsgruppens arbejde slutes i 2013.

Partierne hilser det endelig velkommen, at Sundhedsstyrelsen arbejder på en ny vejledning om udredning og behandling af personer med kønsidentitetsproblemer, der bl.a. præciserer kravene til udredning og behandling af transsekuelle. Vejledningen vil tage udgangspunkt i de internationale »Standards of Care« fra World Professional Association for Transgender Health, 7th edition.

Som noget nyt vil vejledningen også omhandle tilfælde, hvor personen ikke ønsker fuldt kønsskifte, og udredning og behandling af børn og unge under 18 år. Endvidere vil vejledningen omhandle behandlingen på Sexologisk Klinik og (i et vist omfang) også behandling i praksissektoren.

Vejledningen udarbejdes på baggrund af en dialog med repræsentanter for FATID og LGBT, samt dialog og møde med relevante specialfunktioner m.v. i sygehusvæsenet.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse* med det under nr. 3 stillede ændringsforslag.

Mindretallet finder, at transpersoner er en af de grupper, som er mest udsat for diskrimination og hadforbrydelser. Selv fra det offentlige, som stadig kategoriserer transsexualisme som en diagnose på den psykiatriske diagnoseliste, møder transpersoner diskrimination. For Enhedslisten er det afgørende, at Danmark gør op med denne diskrimination af transpersoner og følger anbefalingerne fra Amnesty-Danmark og LGBT-DK om at fjerne transsexualisme fra den danske sygdomsliste.

Det indebærer også, at transkønnethed ikke skal betragtes som en psykisk sygdom i praksis. Det vil sige, at det ikke skal høre under det psykiatriske speciale, at der ikke behøver at være en psykiater tilknyttet, og at der ikke automatisk skal gennemføres en psykiatrisk udredning, men kun såfremt der er en konkret faglig begrundelse for en sådan udredning. Transpersoner skal naturligvis stadig kunne modtage behandling via det offentlige, men udredning og behandling skal tilrettelægges med mulighed for at kunne afgive et informeret samtykke til en eventuel behandling. Dermed skal det ikke være det offentliges opgave at diagnosticere kønsidentitet. Det er kun den enkelte selv, som kan afgøre sin kønsidentitet.

Ved at gå foran og fjerne transsexualitet fra den danske sygdomsliste kan Danmark samtidig skabe international debat om transpersoners vilkår og måden, hvorpå de mødes af sundhedssystemet og resten af samfundet. Danmark kan og

så bruge en selvstændig beslutning om at fjerne transkønnethed fra listen over psykiske sygdomme til lægge et pres på WHO, når et nyt internationalt diagnoseklassifikationssystem skal udformes.

Enhedslisten støtter herudover, at Danmark arbejder videre i samarbejde med andre lande på at ændre det internationale sygdomsklassifikationssystem, så diskriminationen af transpersoner fjernes.

Enhedslisten kan ikke støtte »regeringens« ændringsforslag, som vil ændre hele forslaget, således at Danmark ikke skal gå foran og fjerne diagnosen af transkønnede fra den psykiatriske diagnoseliste.

Enhedslisten mener desuden, at det er helt afgørende, at der indføres regler, som muliggør juridisk kønsskifte, og at behandlingsmulighederne for transpersoner bliver bedre, at det bliver muligt for transpersoner under 18 år at få behandling, og at det bliver muligt at modtage behandling flere steder end på Sexologisk Klinik, Rigshospitalet.

På denne baggrund kan Enhedslisten ikke støtte de ændringsforslag, som et flertal i udvalget har stillet, som betyder, at Danmark ikke er forpligtet til at ændre på klassifikationen af transkønnede i sygdomssystemet, før WHO ændrer på det internationale klassifikationssystem.

Inuit Ataqtigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til titlen

1) Titlen affattes således:

»Forslag til folketingsbeslutning om transkønnedes placering og benævnelse i WHO's diagnoseklassifikation.«
[Konsekvens af ændringsforslag nr. 2]

Til teksten

2) Teksten affattes således:

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for en ændring af WHO's diagnoseklassifikation og dets danske version i forhold til benævnelsen af de personer, som ønsker kønsmodificerende behandling, således at diagnosen ikke optræder under overskriften »forstyrrelser.«
[Ændring af klassifikationssystemet]

Af et *mindretal* (EL):

3) Som 2. pkt. indsættes:

»Regeringen skal endvidere arbejde for, at diagnosen fjernes fra WHO's sygdomsliste.«

[Fjernelse af diagnosen »transseksuelle« fra WHO's sygdomsliste]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1 og 2

Det foreslås, at regeringen skal arbejde for, at WHO's klassifikationssystem ændres således, at kønsidentitetsforstyrrelser flyttes fra kapitlet om psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser til en alternativ ikkestigmatiserende kategori, der indføres i den næste version af diagnoseklassifikationen.

Annette Lind (S) Flemming Møller Mortensen (S) Julie Skovsby (S) Karen J. Klint (S) Sophie Hæstorp Andersen (S) fmd.

Daniel Toft Jakobsen (S) Orla Hav (S) Camilla Hersom (RV) Marlene Borst Hansen (RV) Liv Holm Andersen (RV)

Jonas Dahl (SF) Eigil Andersen (SF) Özlem Sara Cekic (SF) Stine Brix (EL) Per Clausen (EL) Hans Andersen (V) nfm.

Martin Geertsen (V) Jane Heitmann (V) Sophie Løhde (V) Hans Christian Schmidt (V) Eyvind Vesselbo (V)

Gitte Lillelund Bech (V) Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Karina Adsbøl (DF)

Mette Hjermind Dencker (DF) Joachim B. Olsen (LA) Thyra Frank (LA) Benedikte Kiær (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	9
Socialdemokratiet (S)	45	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1

Oversigt over bilag vedrørende B 116

Bilagsnr.	Titel
1	Henvendelse af 16/5-13 fra LGBT
2	Henvendelse af 19/5-13 fra Betina Hvejsel, Hemmet
3	Udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 116

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om, hvor mange transkønnede der er blevet kønsskifteopereret i Danmark inden for de sidste 5 år, samt hvor mange der er blevet afvist, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvor mange af de transkønnede, som er blevet opereret i Danmark inden for de sidste 5 år, som efterfølgende har modtaget psykiatrisk behandling, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
3	Spm., om ministeren kender til tilfælde, hvor transkønnede har fortrudt deres kønsskifteoperation, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvilke konsekvenser det vil have for de transkønnedes muligheder for at få en kønsskifteoperation, hvis man fjerner dem fra sygdomslisten over psykiske lidelser, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
5	Spm. om kommentar til henvendelsen af 16/5-13 fra LGBT, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
6	Spm. om kommentar til henvendelse af 19/5-13 fra Betina Hvejsel, Hemmet, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå